

Projektplan

Energitorvtäkter

Projektidé

Flera länsstyrelser uttryckte i Miljösamverkan Sveriges förfrågan om projektidéer för 2008 års arbete att de upplever ett uppsving inom torvbranschen. Många torvtäkter startades på 1980-talet och fick tillstånd för brytning i 25 år. Flera av dessa är alltså i behov av efterbehandling, återställning eller är aktuella för omprövning av koncession, i dagsläget.

Projektgruppen föreslogs då kunna utarbeta handledning för tillsyn av energitorvtäkter. Frågor man angav behöver diskuteras är; vilken miljöhänsyn bör tas i verksamheten beträffande rening av dräneringsvatten, vad är BAT, vilka hänsyn bör tas för att förhindra damning och buller, vilka åtgärder är motiverade vid efterbehandling av en färdigbruten torvtäkt – skogsplantering, viltvatten eller våtmark? Ställs det olika krav i olika delar av landet, och kan en lyckat genomförd efterbehandling medföra ökad biologisk mångfald? Projektet kan avslutas med en handläggartäff.

Uppdragsgivare

Länsrådsgrupp 6 har gett i uppdrag åt miljövarddirektörernas tillsynsgrupp att driva projektet Miljösamverkan Sverige och, att inom ramen för det arbete, arbeta fram olika handläggartöd.

Intressenter

Många intressenter finns för projektets frågeställning och har identifierats till:

Interna på länsstyrelsen;

- Rättsenheten
- Miljöskydd
- Prövning/tillsyn naturvård
- Vattenverksamheter
- Kulturmiljöenheten
- Miljöanalys
- Rennäringen
- Fiskefunktion
- Informationsansvariga
- Samhällsplanering/Plan och bygg
- Kris och beredskap

Externa intressenter;

- Energimyndigheten
- SGU (Sveriges geologiska undersökning)
- Sveaskog
- Naturvårdsverket

- Torvproducenterna
- TorvForsk
- Neova
- CBM (Centrum för biologisk mångfald)
- LRF
- SNF (Naturskyddsföreningen)
- SOF (Sveriges Ornitologiska Förening)
- Vattenmyndigheten
- Kommunerna

Bakgrund- och problemsituation

I projektgruppen arbete med problemanalysen märktes ganska omedelbart att det är hela kedjan av prövningen som leder fram till beslut med villkor, och därmed ligger till grund för tillsynen, som rymmer problematik.

Problemen kan delas in i fyra kategorier som delvis överlappar varandra. Till att börja med identifierade gruppen **organisatoriska svårigheter**. Dessa består i att organisationen för prövning och tillsyn av torvtäkter ligger på olika funktioner/avdelningar på de olika länsstyrelserna. Få personer i landet har jobbat med energitorvtäkter vilket lett till att man idag saknar experter och ett fungerande nätverk för kompetensutbyte. Enligt torvlagen ligger tillsynsansvaret för energitorvtäkter på länsstyrelsen, utan möjlighet till delegation till kommunerna. I vissa län och kommuner råder dock ännu oenighet om ansvarsfördelningen, och i samband med detta är även frågan om vem som får ta ut tillsynsavgift inte tillfredställande utredd.

Som nästa del i problemanalysen fann gruppen att **prövningsprocessen** enligt lagen om vissa torvfyndigheter är svårhanterlig. De gällande tillstånden från 1980-talet har blivit omoderna, vilket leder till svårigheter att bedriva tillsyn. Utformningen av kontrollprogram, hur uppföljningsbara och precisa villkor formuleras samt möjligheten att (i samband med prövningen av beslut om koncession) lämna frågan om detaljer i efterbehandlingen öppen, för att inom ramen för tillsynsarbetet kunna fokusera på dessa frågor då de verkligen ska till att genomföras, är andra stötestenar för gruppen att ta sig an.

I den **pågående verksamheten** finner man ibland att planer och tillstånd inte stämmer överens med verkligheten. Tillsynen kommer ofta in för sent i processen och man upplever att framförhållning saknas. Gruppen borde samla och sprida goda exempel från operativ tillsyn såsom checklistor för tillsynsbesök, säkerhetsfrågor (djupa diken, bränder etc.), utformning av sedimentationsdammar och översilningsmarker, rekommenderade parametrar vid vattenanalyser, lämpliga lösningar för lagring och hantering av bränslen, oljor mm samt även uppföljning av information som krävs in från exploitörerna, t.ex. vattenanalyser.

När **efterbehandlingen** sedan ska inledas finns olika metoder, mer eller mindre säkerställda, att titta på. I denna fas uppkommer frågeställningar så som hur långt man ska tillmötesgå markägarens intressen i förhållande till strävan att tillgodose allmänna intressen med utgångspunkt i naturliga villkor på platsen, samt hur skötselansvar fördelas så att en långsiktighet av efterbehandlingen uppnås. Ny kunskap och nya trender gör koncessionsvillkor inaktuella och projektgruppen identifierade en avsaknad av forskning och samlat kunskapsunderlag för uppföljning av efterbehandlingsmetodernas funktion.

Syfte

Syftet med projektet är att sammanställa kunskaper om arbete med tillsyn över energitorvtäkter. Kunskaperna ska göras tillgängliga för att skapa förutsättningar för ökad samsyn i dessa frågor samt ökad kompetens och kvalitet i länsstyrelsernas arbete från prövning av koncession och löpande tillsyn till utformning av efterbehandlingen. (I arbetet med att få till stånd en ökad samsyn måste projektgruppen komma ihåg att handläggarna kommer från olika delar i länsstyrelseorganisationen med olika "traditioner" av tillsynsarbete, framför allt från miljöskydd och naturvård, men även jurister. Detta kan berika resultatet om rätt förvaltad, men kan även bli ett hinder.)

Mål

Målen i prioriterad ordning:

1. Juridisk utredning där olika aspekter reds ut; så som ansvarsfrågan och övriga frågor.
2. Checklista för operativt tillsynsbesök under pågående brytning samt checklista inför efterbehandlingen
3. Goda råd och bra exempel

Vilka är de respektive momenten och störningarna i pågående brytning map tillsynsarbetet?
Metoder, beräkningsmodeller, praktiska lösningar, osv.

Vilka är de olika momenten och störningarna vid efterbehandling map på tillsynsarbetet?

4. Villkorsanalys samt villkorsbank

Projektgruppen begär in beslut med villkor genom direktkontakt med handläggare och ber dem skicka ett eller flera beslut. Analys av villkorens relevans, möjlighet att uppfylla samt uppföljningsbarhet görs.

5. Seminarium

Börja planera och rekognosera inför en träff för handläggarna, föreslås ligga i början på nästa år. Finns inga möjligheter att ha det i december. Kontakt med branschen, verket, osv. inför den.

6. Litteraturgenomgång

Sammanställning av referenslista, görs mycket enkel i mån av tid.

Organisation

Projektgruppen består av:

Anders Kronhamn, Länsstyrelsen Örebro

Ann-Sofie Sidberg, Länsstyrelsen Kronoberg

Gunnar Lindén, Länsstyrelsen Uppsala (slutade i mars pga. nytt jobb)

Sara Byrsten, Länsstyrelsen Västerbotten

Per-Olof Martinsson, Länsstyrelsen Västra Götaland

Urban Westbye, Länsstyrelsen Jämtland

Elin Fornbacke, Miljösamverkan Sverige

Projektgruppen anser att projektet bör ha en referensgrupp som återspeglar de intressenter man identifierat, detta för att ge arbetet en djupare och bredare förankring. Projektgruppen kommer att tillfråga ett antal aktörer och återkomma med slutligt förslag till referensgrupp.

Förslagna representanter är: Naturvårdsverket, SGU, Neova, Torvproducentföreningen, miljövardsdirektörer och handläggare, CBM, Naturskyddsföreningen, Heby kommun, LRF och Vattenmyndigheten.

Planering av resurser

Eftersom inte hela projektgruppen var samlad vid första mötet kommer gruppen att återsamlas relativt snart för att fördela arbetsuppgifter samt planera vårens och höstens möten.

Det finns många i gruppen med erfarenhet av handläggning av energitorvtäkter och de flesta har redan försökt ta tag i frågan på sina respektive länsstyrelser. De har därmed redan kommit en bit i funderandet runt energitorvtäkter och handläggningen av dessa ärenden.

Projektdeltagarna sätter genast igång med det insamlade av material som ska ske, både genom att använda e-post listor samt att söka direkt kontakt på telefon. En sammanställning och genomgång av de checklistor Anders fått ihop, kompletterade med gruppens egna skrivelser om vad man ska tänka på inför tillsynsbesök görs vid nästa möte.

Materialet sammanställs på arbetsplatsen. Arbetet avslutas under december, om fortsättning beviljas påbörjar gruppen arbetet med planering och genomförandet av handläggarträff under januari/februari 2009.

Ingen enskild budget förs för projektet. Kostnaderna som uppkommer i projektet är för de träffar som kommer att hållas, samt eventuellt en viss kostnad för träffen.

Kommunikation/information

Information om projektet sprids till referensgruppen som i detta fall även omfattar representanter för exploatörerna. Någon vidare allmänhet är inte aktuell att nå genom detta projekt.

Handläggarna som har torvtäktsärenden på länsstyrelserna är projektets huvudsakliga målgrupp. De bör på lämpligt vis sättas in de resultat som gruppen tar fram för bästa genomslag. Detta görs bäst vid en handläggarträff, men gruppen ser ingen möjlighet att hålla en sådan i december månad då länsstyrelserna vid denna tid ofta har mycket att göra inom VP-arbetet.

Ska en handläggarträff genomföras måste den ligga i början av nästa år, förslagsvis i januari eller februari 2009. Det vore även önskvärt att någon form av nätverksbygge mellan handläggarna kunde komma till stånd vid denna träff. Eftersom vi vet att Naturvårdsverket jobbar med att ta fram ett handläggartforum för täktfrågor liknande det som gjorts på Miljöportalen i andra ämnesområden bör projektgruppen först utröna hur det arbetet fortskridit innan egna initiativ till nätverksbygge tas.

Den täkt e-post lista, (tds@lst.se) som tagits fram tilltalar inte alla handläggare då flera endast arbetar med torvtäkter i kombination med naturvårdsfrågor eller annat. Listan vänder sig i första hand till landets täkthandläggare som handlägger alla täktärenden. Det leder till att de handläggare som inte anslutit sig även missar det (om än begränsat) utbyte som sker angående torvtäkter.

Genomförande i tidsplan

En aktivitetsplan med delegering har tagits fram både på projektarbetsplatsen samt i excel-ark, bifogas som bilaga till projektplanen.

Projektplanen har granskats av Anders Kronhamn, Per-Olof Martinsson, Urban Westbye, Sara Byrsten, samt Gunnar Lindén.

Antogs av styrgruppen i möte den 19 mars 2008.